

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ СЕМЕНА КУЗНЕЦЯ

"ЗАТВЕРДЖУЮ"
Заступник керівника
(проректор з науково-педагогічної роботи)
В. Є. Єрмаченко

УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМ РОЗВИТКОМ
робоча програма навчальної дисципліни

Галузь знань **07 Управління та адміністрування**
Спеціальність **073 Менеджмент**
Освітній рівень **Третій (освітньо-науковий)**
Освітня програма **Менеджмент**

Вид дисципліни **вибіркова**
Мова викладання, навчання та оцінювання **українська**

Завідувач кафедри менеджменту,
логістики та економіки

О. М. Ястремська

Харків
ХНЕУ ім. С. Кузнеця
2020

ЗАТВЕРДЖЕНО

на засіданні кафедри менеджменту, логістики та економіки
Протокол № 12 від 30.03.2020 р.

Розробник(-и):

Верещагіна Ганна Валентинівна, к.е.н., доц. кафедри менеджменту, логістики та економіки

**Лист оновлення та перезатвердження
робочої програми навчальної дисципліни**

Навчальний рік	Дата засідання кафедри – розробника РПНД	Номер протоколу	Підпис завідувача кафедри

1. Вступ

Анотація навчальної дисципліни: Розвиток економіки України пов'язано з розбудовою її структурно-інноваційної моделі. У зв'язку з цим особливого значення набуває створення умов для ефективного управління інноваціями, формування інноваційного потенціалу. Управління інноваціями вимагає від фахівців формування професійних компетенцій з інноваційного менеджменту, із управління створенням конкурентоспроможної продукції, впровадження новітніх технологій, використання прогресивних організаційних форм підприємств та їх об'єднань, застосування дієвих методів управління, забезпечення впровадження інновацій.

Здійснення інноваційної діяльності на підприємстві, що є однією з найскладніших сфер управлінської діяльності, передбачає наявність глибоких знань з економіки та фінансів, системного підходу, володіння методами економіко-математичного моделювання тощо, тобто наявність таких знань і вмінь, які дозволяють формувати і забезпечувати реалізацію інноваційних рішень і сприяють економічному розвитку підприємства в перспективі.

Об'єктом навчальної дисципліни є управління розвитком економічних систем та процесів, зокрема за рахунок використання інновацій

Предметом вивчення навчальної дисципліни є рішення щодо управління інноваційним розвитком.

Основним завданням вивчення дисципліни є вивчення механізмів управління інноваційним розвитком економічних систем, забезпеченням результативності формування та використання інноваційного потенціалу підприємств, ефективністю інвестування в інновації; набуття вмінь обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку та альтернативні варіанти управлінських рішень.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач повинен знати
Знати та використовувати світовий досвід управління інноваційним розвитком
Використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування
Використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей
Використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні
Обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки
Збирати і систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги
Оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування
Розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання

Мета навчальної дисципліни: формування знань та вмінь щодо забезпечення управління інноваційним розвитком економічних систем, оцінювання їхнього інноваційного потенціалу.

Курс	1	
Семестр	1	
Кількість кредитів ECTS	5	
Аудиторні навчальні заняття	лекції	16
	семінарські, практичні	-
	лабораторні	24
Самостійна робота	110	
Форма підсумкового контролю	залік	

Структурно-логічна схема вивчення навчальної дисципліни:

Попередні дисципліни	Наступні дисципліни
«Філософія науки»	«Методологія та організація наукових досліджень»

2. Компетентності та результати навчання за дисципліною:

Компетентності	Результати навчання
Знати та використовувати світовий досвід управління інноваційним розвитком	Вміння використовувати світовий досвід управління інноваційним розвитком
Використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування	Вміння використовувати інструментарій залучення інвестицій в інновації та методичні засади оцінювання результативності інвестування
Використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей	Вміння використовувати формування ринку наукових розробок та інноваційних ідей
Використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні	Вміння використовувати основні технології охорони прав та економіки інтелектуальної власності, зокрема стандарти й об'єкти права інтелектуальної власності в Україні
Обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки	Вміння обґрунтовувати напрямки пріоритетного інноваційного розвитку з урахуванням потреб та особливостей національної економіки
Збирати і систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги	Вміння збирати і систематизувати маркетингову інформацію дня відбору цільових ринків, вимірювання і прогнозування попиту, позиціонування інноваційного товару або послуги
Оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування	Вміння оцінювати стан, динаміку, ефективність використання інноваційного потенціалу підприємства та обґрунтовувати пріоритетні напрямки його нарощування
Розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання	Вміння розробляти та обґрунтовувати управлінські рішення щодо забезпечення ефективності інноваційного розвитку суб'єктів господарювання

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. **Управління інноваціями з урахуванням циклічності економічного розвитку.**

Тема 1. Інноваційний розвиток підприємства

Визначення найбільш змістовних визначень інноваційного розвитку; визначення змісту "інновацій" та "інноваційної діяльності"; перетворення досягнень науково-технічного прогресу в реальні нові технології, товари, послуги, методи організації та управління виробничими процесами підприємств; розгляд інноваційного процесу як сукупності здійснюваних у просторі і часі якісно нових прогресивних змін, які носять назву процесів впровадження нової техніки. Поняття "розвиток", розгляд видів розвитку: екстенсивного та інтенсивного; екзогенного (розвиток, що визначається лише ззовні, навколишнім світом) та ендогенного (розвиток, джерело якого знаходиться усередині об'єкта, що розвивається); еволюційного і революційного; прогресивного і регресивного.

Тема 2. Ключові поняття інноваційного розвитку

Концепція та ключові характеристики нової парадигми управління інноваційним розвитком підприємства. Розгляд класифікацій інновацій за різними ознаками, різними вченими: зокрема за розповсюдженням – одиничні та дифузні; за місцем у виробничому процесі – сировинні, забезпечуючі та продуктивні; за спадкоємністю – заміщуючі, скасовуючі, новітні, відкриваючі та ретровведення; за охопленням очікуваної частки ринку – локальні, системні, стратегічні; за інноваційним потенціалом та ступенем новизни радикальні, комбінаторні та вдосконалюючі.

Тема 3. Вимірювання рівня інноваційного розвитку та чинники його формування

Інноваційний розвиток підприємства як складна економічна категорія. Методичні підходи до оцінки інноваційного розвитку промислового підприємства.

Тема 4. Стратегії та бізнес-моделі інноваційного розвитку підприємства

Формування стратегій інноваційного розвитку підприємства. Пошук та розширення нових можливостей підприємства. Аналіз зовнішньої та внутрішньої позиції підприємства. Методи пошуку та аналізу інноваційних можливостей. Прогнозування розвитку бізнес-моделей і технологій.

Змістовий модуль 2. **Форми та інфраструктура інноваційного розвитку.**

Тема 5. Сучасні організаційні форми інноваційного розвитку

Множинність організаційних форм і функцій фахівців в інноваційній діяльності. Розгляд основних організаційних форм, які забезпечують розвиток інноваційної діяльності: технопарку – спеціальної організації, у якій об'єднані науково-дослідні інститути, об'єкти індустрії, ділові центри, виставкові майданчики, навчальні заклади, а також обслуговуючі об'єкти: кошти транспорту, під'їзні колії, житлове селище, охорона, технополісу – як центру впровадження досягнень науки й техніки, посередника між фундаментальними результатами досліджень і виробничими структурами та інтересами регіонів; регіональних науково-промислових комплексів, науково-технічних центрів; бізнес-інкубаторів; спеціалізованих підрозділів підприємства – творчих бригад,

проектних груп; венчурних підприємств; консультативних й аналітичних фірм; стратегічних альянсів; тимчасових науково-технічних колективів. Форми малого інноваційного підприємництва. Відмінність фірм-інкубаторів першого, другого та третього типу. Слід розглянути переваги венчурних фірм, так як концентрація фінансових і матеріально-технічних ресурсів за обраним напрямом дослідження; вузька спеціалізація наукових пошуків або розробка невеликого кола технічних ідей; високий рівень мотивації праці кваліфікованих спеціалістів; гнучкість і мобільність з урахуванням ринкової кон'юнктури; можливість швидкої переорієнтації на інші напрями; відсутність бюрократизму в управлінні, мобільність організаційної структури; швидка комерційна реалізація ідеї, технології. Міжфірмова науково-технічна кооперація в інноваційних процесах. Основні форми міжфірмового співробітництва: угоди про співробітництво за окремими аспектами діяльності; створення спільних підприємств; угоди про поглинання новаторських дрібних фірм великими компаніями з метою придбання нових технологій; установа підрядних відносин (на основі довгострокових договорів) між постачальниками матеріалів і комплектуючих виробів і їхніх споживачів.

Тема 6. Інфраструктура ринку інновацій.

Інфраструктура ринку інновацій як складна економічна категорія. Методичні підходи до характеристики інфраструктури ринку інновацій. систему інформаційного забезпечення, яка дає доступ до баз і банків даних для всіх зацікавлених, незалежно від форм власності; експертиза інноваційних програм, проектів, пропозицій, заявок; фінансово-економічне забезпечення інноваційної діяльності, використовуючи різні джерела надходження коштів; сертифікація наукової продукції, відповідні послуги у сфері метрології, стандартизації, контроль якості; просування нововведень на регіональні, міжрегіональні, іноземні ринки, включаючи виставкову, рекламну, маркетингову діяльність, патентно-ліцензійну роботу, захист інтелектуальної власності; підготовку кадрів для інноваційної діяльності в умовах ринкової економіки.

4. Порядок оцінювання результатів навчання

Система оцінювання сформованих компетентностей у студентів враховує види занять, які згідно з програмою навчальної дисципліни передбачають лекційні, семінарські, практичні заняття, а також виконання самостійної роботи. Оцінювання сформованих компетентностей у студентів здійснюється за накопичувальною 100-бальною системою. Відповідно до Тимчасового положення "Про порядок оцінювання результатів навчання студентів за накопичувальною бально-рейтинговою системою" ХНЕУ ім. С. Кузнеця, контрольні заходи включають:

поточний контроль, що здійснюється протягом семестру під час проведення лекційних, практичних, семінарських, лабораторних занять і оцінюється сумою набраних балів (максимальна сума – 60 балів; мінімальна сума, що дозволяє студенту скласти іспит, – 35 балів);

модульний контроль, що проводиться у формі колоквиуму як проміжний міні-екзамен з ініціативи викладача з урахуванням поточного контролю за відповідний змістовий модуль і має на меті *інтегровану* оцінку результатів навчання студента після вивчення матеріалу з логічно завершеної частини дисципліни – змістового модуля;

підсумковий/семестровий контроль, що проводиться у формі семестрового екзамену, відповідно до графіку навчального процесу.

Порядок проведення поточного оцінювання знань студентів. Оцінювання знань студента під час семінарських, практичних і лабораторних занять та виконання індивідуальних завдань проводиться за такими критеріями:

розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються; ступінь засвоєння фактичного матеріалу навчальної дисципліни; ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються; вміння поєднувати теорію з практикою при розгляді виробничих ситуацій, розв'язанні задач, проведенні розрахунків у процесі виконання індивідуальних завдань та завдань, винесених на розгляд в аудиторії; логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії, вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки; арифметична правильність виконання індивідуального та комплексного розрахункового завдання; здатність проводити критичну та незалежну оцінку певних проблемних питань; вміння пояснювати альтернативні погляди та наявність власної точки зору, позиції на певне проблемне питання; застосування аналітичних підходів; якість і чіткість викладення міркувань; логіка, структуризація та обґрунтованість висновків щодо конкретної проблеми; самостійність виконання роботи; грамотність подачі матеріалу; використання методів порівняння, узагальнення понять та явищ; оформлення роботи.

Загальними критеріями, за якими здійснюється оцінювання позааудиторної самостійної роботи студентів, є: глибина і міцність знань, рівень мислення, вміння систематизувати знання за окремими темами, вміння робити обґрунтовані висновки, володіння категорійним апаратом, навички і прийоми виконання практичних завдань, вміння знаходити необхідну інформацію, здійснювати її систематизацію та обробку, самореалізація на практичних та семінарських заняттях.

Підсумковий контроль знань та компетентностей студентів з навчальної дисципліни здійснюється на підставі проведення семестрового екзамену, завданням якого є перевірка розуміння студентом програмного матеріалу в цілому, логіки та взаємозв'язків між окремими розділами, здатності творчого використання накопичених знань, вміння формулювати своє ставлення до певної проблеми навчальної дисципліни тощо.

Екзаменаційний білет охоплює програму дисципліни і передбачає визначення рівня знань та ступеня опанування студентами компетентностей.

Кожен екзаменаційний білет складається із 5 практичних ситуацій (два стереотипних, два діагностичних та одне евристичне завдання), які передбачають вирішення типових професійних завдань фахівця на робочому місці та дозволяють діагностувати рівень теоретичної підготовки студента і рівень його компетентності з навчальної дисципліни.

Результат семестрового екзамену оцінюється в балах (максимальна кількість – 40 балів, мінімальна кількість, що зараховується, – 25 балів) і проставляється у відповідній графі екзаменаційної "Відомості обліку успішності".

Студента слід **вважати атестованим**, якщо сума балів, одержаних за результатами підсумкової/семестрової перевірки успішності, дорівнює або перевищує 60. Мінімумально можлива кількість балів за поточний і модульний контроль упродовж семестру – 35 та мінімумально можлива кількість балів, набраних на екзамені, – 25.

Підсумкова оцінка з навчальної дисципліни розраховується з урахуванням балів, отриманих під час екзамену, та балів, отриманих під час поточного контролю за накопичувальною системою. Сумарний результат у балах за семестр складає: "60 і більше балів – зараховано", "59 і менше балів – не зараховано" та заноситься у залікову "Відомість обліку успішності" навчальної дисципліни.

Розподіл балів за тижнями

(вказати засоби оцінювання згідно з технологічною картою)

Теми змістового модуля			Лекційні заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Семінарські заняття	Перевірка есе	Презентація	Експрес-опитування	Тестування	Письмова контрольна робота	Колоквіум	Усього
Змістовий модуль 1.	Тема 1	1 тиждень	2	2									4
	Тема 1	2 тиждень		2									2
	Тема 2	3 тиждень	2	2									4
	Тема 2	4 тиждень		2					5				7
	Тема 3	5 тиждень	2	2							12		16
	Тема 3	6 тиждень		2									2
	Тема 4	7 тиждень	2	2									4
	Тема 4	8 тиждень		2									2
Змістовий модуль 2.	Тема 5	9 тиждень	2	2									4
	Тема 5	10 тиждень		2					5				7
	Тема 6	11 тиждень	2	2									4
	Тема 6	12 тиждень											0
	Тема 6	13 тиждень	2	2								40	44
Усього													100

Шкала оцінювання: національна та ЄКТС

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ЄКТС	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82 – 89	B	добре	
74 – 81	C		

64 – 73	D	задовільно	
60 – 63	E		
35 – 59	FX	незадовільно	не зараховано
1 – 34	F		

5. Рекомендована література

Основна

1. Лепейко, Т. І. Управління інноваційними процесами на промислових підприємствах: методологія та практика [Текст] : монографія. – Х. : ХНЕУ, 2013. – 219 с
2. Гриньов, А. В. Інноваційний розвиток промислових підприємств: концепція, методологія, стратегічне управління [Текст] : монографія. – Х. : ІНЖЕК, 2003. – 304 с.
3. Ілляшенко, С. М. Управління інноваційним розвитком [Текст] : навч. посіб. – 2-ге вид., перероб. і доп. – Суми : Університетська книга; Княгиня Ольга, 2005. – 324 с.
4. Коюда, В. О. Інноваційна діяльність підприємства та оцінка її ефективності [Текст] = Innovation activities of enterprise and assessment of their effectiveness : монографія: присвяч. 80-річчю заснування ХНЕУ / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 223 с.
5. Управління інноваційною діяльністю [Текст] : монографія: Присвяч. 80-річчю заснування Харківського національного економічного університету / [під заг. ред. О.М. Ястремської, Г.В. Верещагіної]; Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 402 с.
6. Стратегічне управління інноваційним розвитком підприємства [Текст] : навч. посіб.; присвячується 80-річчю заснування ХНЕУ / Харківський національний економічний університет. – Х. : ІНЖЕК, 2010. – 388 с.
7. Верещагіна, Г. В. Інноваційний менеджмент [Текст] : конспект лекцій / Харківський національний економічний університет. – Х. : ХНЕУ, 2011. – 226 с.